

Position paper vondelingenkamer - Siriz

Elsbeth Haarsma, beleidsmedewerker

Datum: 12-09-2016

Je schrikt. De volgende dag is het is een onderwerp van gesprek aan de lunchtafel bij Siriz: weer een baby dood gevonden. In een afvalcontainer, een zwemplas of gewoon, in de bosjes. Dit lot gaat ons aan het hart. Het lot van de baby's die maar zo'n kort leven mochten hebben en het lot van de radeloze moeders en/of vaders. Onze medewerkers weten maar al te goed wat een onbedoelde zwangerschap met iemand kan doen. Wanhoop, angst, eenzaamheid, dit gun je niemand. In 2015 werden twee baby's te vondeling gelegd en twee babylijkjes gevonden in Nederland¹. Om dit te voorkomen opende de stichting Beschermde Wieg in september 2014 de eerste vondelingenkamer in Nederland; inmiddels zijn er vijf vondelingenkamers in Nederland. Het te vondeling leggen van een kind is strafbaar, mede omdat het kind geen mogelijkheid heeft om zijn afstammingsgegevens te achterhalen.

Siriz is van mening dat vrouwen die met deze problematiek te maken krijgen, eerder en beter op de hoogte moeten zijn van andere opties en mogelijkheden van ondersteuning die organisaties zoals Siriz en Fiom bieden. Daarnaast pleiten wij voor de optie van *bevallen in vertrouwelijkheid* waarbij de geheimhouding van de gegevens van de moeder beter gewaarborgd is. Wanneer deze twee interventies bekend en beschikbaar zijn, hopen we dat een vondelingenkamer niet meer nodig is. We zien echter wel in dat een vondelingenkamer als een laatste redmiddel kan fungeren, hoezeer we het ook betreuren dat een kind in die situatie zijn afstamming mogelijk niet te weten zal komen.

Siriz

Siriz biedt preventie, ondersteuning en zorg bij onbedoelde zwangerschap. Preventie van onbedoelde zwangerschap wordt geboden aan jongeren via lessen op diverse soorten scholen. De ondersteuning vindt plaats in de vorm van keuzegesprekken en ambulante begeleiding. Ondersteuning wordt gegeven bij onbedoelde zwangerschap, een zorgwekkende prenatale screening, bevallen onder geheimhouding, afstand ter adoptie of de verwerking van een abortus. Jaarlijks bieden we gemiddeld 140 trajecten voor keuzebegeleiding en 130 trajecten voor ambulante ondersteuning². Daarnaast biedt Siriz verschillende soorten opvang aan jonge moeders die ondersteuning nodig hebben bij hun zwangerschap en bij hun zelfredzaamheid. Siriz vindt dat het ongebooren leven het recht heeft om geboren te worden en zich te ontwikkelen. We werken daarom aan een maatschappelijk klimaat waarin men de waarde van ongebooren menselijk leven erkent en

¹ NIDAA. (2016). <http://www.nidaa.nl/babylijkjes-in-nederland.html>

² Siriz. (2015). Jaarverslag 2015. Amersfoort

de eigen verantwoordelijkheid voor dit leven wil dragen. Siriz respecteert de eigen verantwoordelijkheid van de ouders om binnen de wettelijke grenzen zelf een keuze te maken voor het uitdragen van een zwangerschap of het afbreken daarvan.

Andere mogelijkheden

De doelstelling van Siriz is om zo veel mogelijk vrouwen en mannen die te maken krijgen met onbedoelde zwangerschap te kunnen helpen wanneer dit nodig is. In sommige gevallen is het voor vrouwen niet mogelijk om te gaan zorgen voor het kind wat ze dragen. Hoe ingewikkeld deze situaties ook kunnen zijn, onze medewerkers zijn blij dat deze vrouwen ons kunnen vinden. Wij stellen hen op de hoogte van de mogelijkheden die er naast een abortus zijn. Bevallen onder geheimhouding, afstand ter adoptie en pleegzorg. In de begeleiding willen we hen zo goed mogelijk helpen om tot een weloverwogen keuze te komen die goed is voor zowel moeder als kind. Uit onze ervaring weten wij echter dat niet alle vrouwen weet hebben van deze mogelijkheden. De vrouwen die wij spreken zijn opgelucht om hun verhaal te doen en blij om te horen dat er in Nederland mogelijkheden zijn voor hun benarde situatie. Ook is onze ervaring dat lang niet alle moeders/ouders die het voornemen tot afstand hebben daadwerkelijk overgaan tot afstand ter adoptie of plaatsing van hun kind in een pleeggezin; ruim 52% kiest er toch voor om zelf voor het kind te gaan zorgen³. Via allerlei kanalen proberen wij de risicodoelgroepen te bereiken met deze boodschap. Daarbij hebben wij echter te maken met beperkte financiële middelen. Daarom pleiten wij voor financiering door VWS van campagnes over de mogelijkheden die er zijn wanneer vrouwen geconfronteerd worden met de ingewikkelde situatie van een onbedoelde zwangerschap. Ook bepleiten wij in het kader van de Wet afbreking zwangerschap voor structurele financiering door VWS van de keuzehulpgesprekken en van de ondersteuning bij het bevallen onder geheimhouding, het doen van afstand ter adoptie en van post-abortushulp.

Bevallen onder geheimhouding

In sommige situaties is het noodzakelijk voor de veiligheid van moeder en kind dat een bevalling geheim wordt gehouden, waarna het kind afgestaan kan worden ter adoptie. Een van de mogelijkheden die wij bespreken met de vrouwen de onbedoeld zwanger zijn is de optie van bevallen onder geheimhouding. In de praktijk blijkt echter dat deze optie niet voor honderd procent te garanderen valt. Dit is vooral het geval wanneer de vrouw in kwestie gehuwd is. Daarnaast kunnen de betrokken instanties geen garanties verlenen voor de geheimhouding. Het positieve aan deze optie is dat een kind wel zijn afstammingsgegevens achterhalen, wat niet het geval is bij volledig anoniem bevallen. Vanuit onze praktijkervaring pleit Siriz echter voor de toevoeging van de variant van onder vertrouwelijkheid bevallen, waarbij de naam van de moeder niet geregistreerd

³ FIOM. (2015). Factsheet voornemen afstand ter adoptie.

staat op de geboorteakte van het kind, maar waarbij dit gegeven wel wordt bewaard totdat het kind 16 jaar is en dit zelf op kan vragen. Op deze manier vindt er geen registratie plaats in de Basisregistratie Personen en is de geheimhouding gewaarborgd. Een verandering in de wetgeving, ook over het bewaren van afstammingsgegevens, is hiervoor noodzakelijk. Voor de juridische onderbouwing van *in vertrouwelijkheid bevallen* verwijzen wij naar de aanbevelingen in het onderzoek van mr. N. Goverde⁴.

Vondelingenkamer

Siriz kan zich voorstellen dat net zoals abortus lange tijd is gelegaliseerd om tegemoet te komen aan de keuzevrijheid van de vrouw, dit ook gaat gelden voor de vondelingenkamers. Het kan een laatste redmiddel zijn voor vrouwen in nood. Het feit dat een kind zijn afstamming moet kennen onderkennen wij echter ten volle. Naast dat dit een kind daarop juridisch gezien recht heeft, vinden wij dat dit van groot belang is voor een gezonde ontwikkeling van een persoon. Daarom vinden we het een belangrijke voorwaarde dat er voldoende ondersteuning moet zijn voor moeder en kind bij de keuze voor een vondelingenkamer. Er moet vastgelegd worden dat vrouwen die hiervoor kiezen op diverse manieren kunnen terugkomen op hun besluit en dat zij in voldoende mate op de hoogte moeten worden gesteld van andere mogelijkheden dan het ter vondeling leggen van hun kind.

Siriz pleit niet voor een toename van het aantal vondelingenkamers in Nederland, maar wel voor een toename van de bekendheid en beschikbaarheid van alternatieven voor ter vondelinglegging, zoals het legaliseren van bevallen in vertrouwelijkheid en voor structurele financiering van de ondersteuning van vrouwen die onbedoeld zwanger zijn geraakt.

⁴ Goverde, N. (2016). De vondeling en zijn afstammingsrecht. Tilburg.